

Rangaistuksen tuomitseminen syyteoikeudeltaan vanhentuneesta rikoksesta

ASIAN VIREILLETULO

Valtioneuvoston oikeuskanslerista annetun lain 3 §:n 3 momentin mukaisessa rangaistustuumioiden tarkastuksessa kiinnitettiin huomiota Oulun käräjäoikeudessa 21.9.2022 asiassa dnro R 21/3224 annettuun tuomioon nro 22/136403.

Tuomiossaan käräjäoikeus oli lukenut vastaajan syyksi muun ohella kulkuneuvon kuljettamisen oikeudetta, jonka tekoaika oli ollut 21.12.2019. Tekoa koskeva haaste oli annettu vastaajalle tiedoksi 13.1.2022 teon syyteoikeuden jo vanhennuttua. Käräjäoikeus oli tuominnut vastaajan tämän syyksi luetuista neljästä teosta 40 päivän ehdottomaan vankeusrangaistukseen.

SELVITYS

Käräjäoikeuden puheenjohtajana asiassa toiminut Oulun käräjäoikeuden käräjätuomari on antanut asiasta pyytämäni selvityksen. Hän on myöntänyt tuominneensa vastaajan edellä kerrotuin tavoin syyteoikeudeltaan vanhentuneesta rikoksesta. Häneltä oli kertomansa mukaan jäänyt havaitsematta, että kyseisen rikoksen syyteoikeus oli ollut vanhentunut tuomitsemishetkellä, joten hän oli tehnyt virheen epähuomiossa.

Oulun käräjäoikeuden laamanni on antanut asiasta lausuntonsa. Hän tuo lausunnossaan esille rikosasioiden määrän kasvun myötä käräjäoikeuden tapahtuma-aikaisen vaikean työtilanteen. Hän korostaa, että käräjäoikeudelle on myönnetty lisäresursseja, mutta se ei käräjäoikeuden arvion mukaan ole ollut riittävä vastaamaan lisääntyneeseen työmäärään.

TUOMION PURKAMINEN

Korkein oikeus on 29.4.2024 (H2023/120) hakemuksestani purkanut käräjäoikeuden tuomion vanhentuneen rikoksen osalta. Korkein oikeus on palauttanut asian Oulun käräjäoikeuteen rangaistuksen määräämistä varten vastaajan syyksi jääneiden rikosten osalta. Käräjäoikeus on 20.6.2024 (R 24/1379) tuominnut vastaajan toistamiseen 40 päivän ehdottomaan vankeusrangaistukseen.

MERKINTÄ

Olen omana aloitteenani ryhtynyt tarkemmin selvittämään Oulun käräjäoikeuden menettelyä korkeimman oikeuden palauttaman asian käsittelyssä. Kyseistä asiaa käsitellään oikeuskanslerinvirastossa diaarinumerolla OKV/698/70/2025.

RATKAISU

Arviointi

Rikoslain 8 luvun 1 §:n 2 momentin 4 kohdan mukaan syyteoikeus rikoksesta vanhentuu kahdessa vuodessa, jos ankarin rangaistus rikoksesta on enintään vuosi vankeutta, sakkoa tai rikesakko.

Rikoslain 23 luvun 10 §:n 1 momentin mukaan kulkuneuvon kuljettamisesta oikeudetta tuomitava enimmäisrangaistus on kuusi kuukautta vankeutta.

Tuomioistuinlain 9 luvun 1 §:n 2 momentin mukaan tuomarin on virkatoimissaan oltava tunnollinen ja huolellinen.

Käräjäoikeuden puheenjohtajana asiassa toiminut käräjätuomari on selvityksessään myöntänyt lukeneensa vastaajan syyksi kulkuneuvon kuljettamisen oikeudetta, jonka syyteoikeus oli vanhentunut. Minulla ei ole perusteita kyseenalaistaa käräjätuomarin toteamaa, että hän oli tehnyt virheen epähuomiossa. Hän on lisäksi ennen sitä käsitellyt asiaa käräjäoikeuden pääkäsitelyssä havaitsematta kyseisen rikoksen syyteoikeuden vanhentumista sekä tuominnut vastaajan tästä rikoksesta rangaistukseen yhdessä muiden rikosten kanssa.

Rangaistuksen tuomitseminen rikoksesta, josta rangaistusta ei lain mukaan voi enää seurata, on omiaan heikentämään luottamusta lainkäyttötoiminnan asianmukaisuuteen ja vaarantaa merkittävästi vastaajan oikeusturvaa. Virhe on lähtökohtaisesti luonteeltaan vakava ja sijoittuu tuomarin tehtävien ydinalueelle eli lainkäyttöraatkaisun tekemiseen.

Kyseisenlainen tuomarin virheellinen menettely saattaa vakavuutensa perusteella tulla arvioitavaksi rikoslain 40 luvun 10 §:ssä tarkoitettuna tuottamuksellisena virkavelvollisuuden rikkomisena. Rikosvastuu edellyttää mainitun pykälän mukaan kuitenkin, että teko ei sen haitallisuus ja vahingollisuus ja muut tekoon liittyvät seikat huomioon ottaen ole kokonaisuutena arvostellen vähäinen.

Oikeuskanslerin ratkaisukäytännössä tuottamuksellista virkavelvollisuuden rikkomista on pidetty vähäisenä tapauksissa, joissa syyteoikeudeltaan vanhentuneesta rikoksesta rangaistukseen tuomitsemisesta ei ole aiheutunut haitallisia täytäntöönpanoseuraamuksia ja vastaajaa on syytetty syyteoikeudeltaan vanhentuneen rikoksen lisäksi muista rikoksista, joiden syyteoikeus ei ole ollut vanhentunut, joten pääkäsittelyn järjestäminen on ollut muilta osin tarpeellista. Vakiintuneen seuraamuskäytännön mukaan tuomarille on tällöin annettu virheestä huomautus.

Käräjätuomarin huolimattomuutta asian käsittelyssä ilmentää käsillä olevassa tapauksessa se, ettei hän kiinnittänyt huomiota epäillyn kulkuneuvon kuljettamisen oikeudetta syyteoikeuden vanhentumiseen johtaessaan prosessia pääkäsittelyssä tai antaessaan tuomiota. Syyteoikeuden vanhentumisen tarkistamisessa on kyse jokaiseen rikosasiaan kuuluvasta rutiinitoimenpiteestä, jota ei voi sivuuttaa kiireessä tai työpaineessakaan. Asiassa ei ole ilmennyt, etteikö syyteoikeuden vanhentuminen olisi ollut tuomarilta edellytettävää huolellisuutta noudattaen vaikeuksista havaittavissa. Käräjätuomarin mahdollisuuksia havaita vanhentuminen vielä ennen tuomion antamista on osin lisännyt sekin, että tuomio annettiin oikeudenkäynnistä rikosasioissa annetun lain 11 luvun 7 §:n 2 momentin mukaisesti vasta pääkäsittelyn jälkeen myöhemmin tuomioistuimen kansliassa.

Korkein oikeus on hakemuksestani purkanut tuomion virheelliseltä osin ja palauttanut asian käräjäoikeuteen rangaistuksen määräämiseksi, minkä seurauksena virhe on korjaantunut eikä käräjätuomarin virheellisestä menettelystä ole aiheutunut vastaajalle haitallisia täytäntöönpanoseuraamuksia. Vastaajaa oli syytetty syyteoikeudeltaan vanhentuneen rikoksen lisäksi muista rikoksista, joiden syyteoikeus ei ollut vanhentunut, joten pääkäsittelyn järjestäminen on ollut asiakokonaisuudessa muilta osin tarpeellista. Mainitut seikat puoltavat rikosoikeudellisesti arviotuna käräjätuomarin menettelyn vähäisyyttä.

Kun käräjätuomarin menettely lähtökohtaisesta vakavuudestaan huolimatta edellä kerrotuilla perusteilla olisi rikosoikeudellisesti arvioituna tuottamuksellisen virkavelvollisuuden rikkomisen tunnusmerkistössä tarkoitettu tavoin vähäinen, ei hänen ole ollut syytä epäillä syyllistyneen asiassa rikokseen. Näin ollen hänen menettelyään on tutkittu ainoastaan laillisuusvalvonnallisesti toimituttamatta asiassa esitutkintaa.

Johtopäätökset ja toimenpiteet

Oulun käräjäoikeuden kärjätuomari on menetellyt lainvastaisesti käsitellessään syyteoikeudeltaan vanhentunutta rikosta käräjäoikeuden pääkäsittelyssä ja tuomitessaan vastaajan kyseisestä rikoksesta.

Valtioneuvoston oikeuskanslerista annetun lain 6 §:n 1 momentin mukaan, jos virkamies, julkisyhteisön työntekijä tai muu henkilö julkista tehtävää hoitaessaan on menetellyt lainvastaisesti tai jättänyt velvollisuutensa täyttämättä, oikeuskansleri voi antaa asianomaiselle huomautuksen vastaisen varalle, mikäli hän ei harkitse olevan tarvetta syytteen nostamiselle.

Annan mainitun lainkohdan nojalla kärjätuomarille huomautuksen hänen edellä kerrotusta menettelystään.

Lähetän päätökseni tiedoksi asiassa lausunnon antaneelle Oulun käräjäoikeuden laamannille sekä Rovaniemen hovioikeudelle.

Tämä asiakirja on allekirjoitettu sähköisesti.

Apulaisoikeuskansleri

Mikko Puumalainen

Apulaisosastopäällikkö
Esittelijäneuvos

Markus Löfman